

بهناوی خودای زانا و توانا

پهیره و پروگرامی

ریکراوهی پاریزه رانی ژینگه (پاژین) _ بانه

(پهیره و پروگرامی ئهنجومهني پاژين)

***

بهشي يهكهم (پيکهاته و ئامانجهکان)

بهندي يهک: ناو

ناوی ريکخراوهی مهدهنی ((ئهنجومهني پاريزه راني ژينگه)) يه
که لهم بنهرهت نامه دا بو کورت کردنهوه به
((ئهنجومهني پاژين)) ناودير کراوه.

بهندي دوو: جووری چالاکی

سهرجهم چالاکیهکانی ئهنجومهن له دهرهوهی رامیاری و
بهرژه وهندی ماددی و ناخوکمین وله سهر بنه مای پاراستنی ژينگه و
سهرچاوه سروشتیهکان و به له بهرچاو گرتنی سهرجهم
ياساوريساکانی کو ماری ئيسلامی ئيران بهرئوه ده چيیت.

بهندي سي:

سنووری چالاکیهکانی ئهنجومهن له ئاستی پاريزگای سنه دايه.

بەندى چوار: شوين

ناوەندى سەرەكى ئەنجومەن لە پاريزگای سنه_شارى
بانە_بەناونيشانى: شەقامى سەلاحەدینی ئەيووبى_نھۆمى
خوارەوہى زانکۆى پەيامى نوور . ھەر وەھا لەکاتى پيوستدا
دەكرى داواى مؤلەت نامەى کارکردن لە سەربنەماى ياساکان
ولەسەر جەم شوينەکانى ولات يا دەرەوہى ولات بکرى ولق
يانووسينگەى نوينەرايەتى دامەزريندري.

بەندى پينج: راژيرى (تابعیت)

ئەنجومەن لەچوار چيوەى کۆمارى ئيسلاميدايە و سەر جەم
ئەندامەکانى پابەندبوونى خويان بەياساى بنەرەتى کۆمارى
ئيسلامى ئيران رادەگەيینن.

بەندى شەش: ماوہى چالاكى

ماوہى چالاكى ئەنجومەن لە ريكەوتى دامەزراندنيەوہ تا کاتيکى
ناديارە.

بەندى ھوت:

دارایی سهرهتایی ئهنجومهن له گوازاراوه و پرانهگويزراو ، بپري
300000 قراوه كه له لايهن دهستهي دامهزرينهروهه ههموويي
دراوه و خراوته بهردهست ئهنجومهن.

بهندي ههشت:

دهستهي دامهزرينهري ئهنجومهن كهسانين كه بهشيوهي
خوبهخش كاريان كردووه و له دواي دامهزراندن له ژيرناوي
داههزرينهروهه هيچ جوهر بهر پرسیار يه تيبيكيان له ئهستونيه.

بهندي نو: ئامانجهكان

ئامانجهكاني ئهنجومهن بریتين له:

ئەلف: خالە گشتیهكان:

(1) راهينان و پهروه دهی گشتی له پیناو بهرز کردنهوهی ئاستی
زانباری و كهلتووری ژینگهیی.

(2) په رهپیدانی كهلتوور له پیناو بهر گریکردن لهویران کردنی
سهرچاوه سرووشتییهكان و پاراستن و بووژاندنهوهی ژینگهیی
سرووشتی ناوچه.

(3) هاوکاری و بیرو را گۆرینهوه له گهڵ پیکراوهوه

ئەنجومەن و دامەزراوە زانستی و پەنابەرەکانی؛ حکومەتی و کەرتە تەبەقەییەکان، ئەوانەکان کە پەنابەرەکان لەگەڵ ئامانجەکانی ژینگە پارێزەییەکاندا.

٤) تۆزینە و ئۆکۆلۆجیەکان لە بەشی سەرچاوە سرووشتیەکان و ژینگە و خستەرووی پارێزەری نوێ.

ب) پارێزەری گەشتن بە ئامانجەکان

١- پارێزەری گەشتی کۆمەڵگە بەکەڵک وەرگرتن لە شۆبە و جۆرە و جۆری فێرکاری.

٢) خستەرووی پارێزەری نوێ بەکەڵک وەرگرتن لە پرسە ژینگەییەکان بۆ بەرچاوەگرتن لە دەسپێکی کاروباری ئاوەدان کردنەوی پێشەسازی.

٣) بۆ کردنەوی بۆلاکوک لەکاتی پێویست دا بەناوی ژینگە کە هەوایی؛ ژینگەوانی، وتاری ئۆکۆلۆجیەکان، پێشنیار و رەخنە لەخۆدەگرێ.

٤) بانگەشە لە پێناو شۆبە و سرووشت بەکارهێنان و بەرەمی گونجاو لەگەڵ ژینگە کۆمەڵگادا.

٥) بەشداریکردن لە پاراستن؛ دروست کردن و پەرەپێدانی پارکەنیشتمانیەکان؛ ناوچە پارێزەری؛ حەشارگەیی باخچەیی ئازەلان؛ شوێنەواری سرووشتی و سەوزەلانیەکان.

٦) دۆزینە و ناساندنی ئەوانەکانی ژینگە پێس دەکەن و ناساندنیان بە بەرپرسیاری پێوەندیدار.

٧) ههولدان بوئاوئتهبوونی گهنجان لهگهڵ سروشت له شیوازی جوړاو جوړدا وهک کهم کردنهوهی گوشاری هزری و ناوخوی گهنجان.

بهندی ١٠) مهرجهکانی ئەندام بوون

١) پروگرام ویاسانی ئەنجومهنی پهسهند کردبئ.

٢) خویندنهوهی ئەوکتیبانهی پیشنیار دهکرین؛ یاتهواوکردنی خولی پهروهدهی سههتایی لهژیرچاودیږی کومیسوونی فیرکاری.

٣) بهئەندام بوونی کهسهکانی ئەنجومهن بو ههموو تاکه پیگهیشتوو هکانی ولاتی ئیران بهبئ سرنجدان بهر هگهز؛ نهتهوه؛ ئایین و چینی کومه لایهتی.

٤) پیش پیکهینانی یهکهمین دهستهی بهریوه بهر، دهستهی دامهزرینهر دهتوانی بهپپی پهیره و پروگرام ئەندام ههلبژیری.

٥) بهئەندام بوونی ئەندامانی ریکخراوه مهدهنیهکان ریگه پیدراوه، بهمهرجی قهبوول کردنی ناوه روکی ئەم پهیره وو پروگرامه.

جوړهکانی بهئەندام بوون:

١) ئەندامیهتی فهرمی: ئەو کهسانهی دهگریتهوه که بهشیوهی راسته قینه بهئینی هاوکاریان داوه و چالاکانه ههرکات و ساتیک نامادهی هاوکارین؛ ئەم کهسانه دهبنه خاوهن کارتی ئەندامیتهی و دهتوانن له دهنگداندا بهشداری بکهن.

٢) ئەندامیتهی نافهرمی (لایهنگر): کهسانی خوار شانز هسأل و ئەو کهسانهی کهته نیاحهزو ویستیان ههیه بهژینگهوه، ئەم جوړه کهسانه دهبنه خاوهنی کارتی لایهنگری و ئاساییه نهتوانن له دهنگداندا بهشداری بکهن.

بهشی دووههم (پیکهاته)

بهندی ۱۱

پیکهینه ره سهره کیهکانی نهنجومهن بریتین له:

(۱) کوری گشتی

(۲) دهستهی بهر یو بهر

(۳) کارگیری گشتی

(۴) چاودیر

بهندی ۱۲

کوری گشتی دامه زینهری دهستهی پیکهینه ره که نهو نهر کانهی
خوار هوه جیبهجی دهکات:

(۱) راپهر اندنی نهر که سهره تاییهکان بو دامه زرانندن

(۲) ناماده کردنی پهیره و پروگرام و پهسهندن کردنی

(۳) دانانی یهکه م کارگیران و چاودیرانی نهنجومهن

****

تیبینی ۱):، نهو ریژهیهی که پیویسته له قوناخی یهکه م دا
بو پیکهینانی لیژنهی گشتی دامه زینهر، له خولی یهکه م دا به ناماده
بوونی یهک له سهر نیوهی نه دامان و نه گهر هاتوور یژهی پیویستی
نه دامان ناماده نه بوون؛ له خولی دووهه م دا به ناماده بوونی یهک
له سهر سیی نه دامان به فهرمی ده ناسریت.

تیبینی ۲): بریارهکانی لیژنهی گشتی دامه زینهر به رای دوو
له سهر سیی ناماده بووان به پهسهندن کردنی شوینی پیدانی ئیجازه ی
کارکردن و ده زگای پسپوری ده رده کرین و به فهرمی ده ناسرین.

بهندی ۱۳: لیژنه‌ی گشتی ئاسایی:

کۆبوونه‌وی گشتی پیکهاته‌ی سه‌رجه‌م ئەندامانه و بالاترین سه‌رچاوه‌ی بریاردانه که به‌شیوه‌ی ئاسایی یا نائاسایی به‌ریوه‌ده‌چی.

بهندی ۱۴:

کۆبوونه‌وی گشتی ئاسایی سالانه له‌مانگی پووشپه‌ر داده‌بی، کۆبوونه‌وه‌که به‌ئاماده‌ بوونی یه‌ک له‌سه‌ر نیوه‌ی ئەندامان بو، یه‌که‌م کۆبوونه‌وه‌ فه‌رمی ده‌بیته‌ و له‌کۆبوونه‌وه‌ی دوو هه‌م دا ریژه‌ی ئەندامان هه‌ر چه‌نده‌ بیته‌ کۆبوونه‌وه‌که پیک دیت و فه‌رمی ده‌بیته‌.

تیبینی (۱): زۆرینه‌ی پێویست بۆ کۆبوونه‌وه‌ی گشتی ئاسایی له‌سه‌ر ده‌رکردنی بریاریک یه‌ک له‌سه‌ر نیوه‌ی ئەندامانی ئاماده‌ بوو له‌کۆبوونه‌وه‌ی فه‌رمیدا ده‌بی مه‌گه‌ر تاییه‌ت بیته‌ به‌ هه‌لبژاردنی کارگیران یان چاودیران که به‌ده‌نگدانی زۆرینه‌ ده‌بیته‌ ریژه‌یی.

ئه‌گه‌ر هاتو له‌بانگ هه‌یشتی یه‌که‌م دا زۆرینه‌ ئاماده‌ نه‌بوون دانیه‌شتنی دوو هه‌م له‌ ماوه‌ی 10 رۆژدا پیکدیت و ریژه‌ی ئاماده‌بووان هه‌ر چه‌ند که‌س بیته‌ کۆبوونه‌وه‌که شیوه‌ی فه‌رمی به‌خۆوه‌ ده‌گری.

تیبینی (۲): کۆبونەوهی ئاسایی گشتی بەشیوەی ناسایی یا لەناکاو لەسەر داوای لیژنەیی بەرپۆهەبەراییەتی یان چاودێران یالەسەر داوای یەک لەسەر پینجی ئەندامان..

ئەگەر بیّت و لیژنەیی بەرپۆهەبەر یا چاودێر لەماوەی 20 رۆژدا ولامی ئەندامەکانی بۆ بەرپۆهەچوونی دانیشتنی گشتی نەداتەوه پیکدیت.

تیبینی (۳): بانگهێشت بۆ دانیشتنی گشتی لە ریگای بانگەواز لەرۆژ نامەییکی پرفرۆش بەلانیکه مەوه 10 رۆژ و بەلانی زۆر 40 رۆژ بەرلەبەرپۆهە چوونی دانیشتن و بە بانگهێشتی نووسراو بەرپۆهە دەچی.

تیبینی (۴): رۆژ نامەیی پرفرۆش بۆ بانگەوازەکان دەبی رۆژ نامەییکی فەرمی و لات بی.

بەندی (۱۵):

ئەرکهکانی لیژنەیی ئاسایی گشتی:

(۱) هەلبژاردنی ئەندامەکانی لیژنەیی بەرپۆهەبەراییەتی و چاودێر (سەرەکی و لاوهکی)

(۲) گۆیگرتن و بەدواداچوون بۆرپۆرتی لیژنەیی بەرپۆهەبەراییەتی و چاودێران.

(۳) دیاری کردنی هیلە گشتییەکانی ئەنجومەن.

٤) لیژنه‌ی به‌ریو به‌رایه‌تی. یا ره‌تکر دنده‌وی پیشنیار هکانی

٥) په‌سه‌ندکردنی ته‌راز نامه و ئابووری ئه‌نجومه‌ن.

٦) دیاری کردنی رۆژنامه‌ییکی پرفرۆش بۆ بلاوکردنده‌وی ئاگاداری و بانگه‌یشته‌کان.

٧) لابردنی ئه‌ندامان لیژنه‌ی به‌ریو به‌رایه‌تی و چاودێر هکان.

٨) دیاری کردنی پاره‌ی ئه‌ندامیه‌تی.

٩) په‌سه‌ندکردنی بلاوکردنده‌وی گوڤار.

به‌ندی (١٦): لیژنه‌ی نائاسایی گشتی

لیژنه‌ی نائاسایی گشتی به‌م مه‌رجانه‌ی خواره‌وه پیکدیت:

١) له‌سه‌رداواکاری زۆرینه‌ی ئه‌ندامانی لیژنه‌ی کارگێری
یا چاودێر

٢) له‌سه‌رداوا‌ی یه‌ک له‌سه‌ر پینجی ئه‌ندامان ئه‌گه‌ربیت و لیژنه‌ی
کارگێری یان چاودێر له‌ماوه‌ی ٢٠ رۆژدا و لایمی داواکاری
ئه‌ندامه‌کانی بۆ جێبه‌جێکردنی کۆبوونه‌وه‌ی گشتی نه‌داته‌وه.

تیبینی (١): زۆرینه‌ی پێویست بۆ پیکه‌ینانی لیژنه‌ی نائاسایی گشتی
له‌یه‌که‌م جاردا هه‌ر له‌ بارودۆخی لیژنه‌ی ئاسای گشتیدا ده‌بی و له
قوناخی دووه‌م دا به‌ئاماده‌بوونی زیاتری یه‌ک له‌سه‌ر سیی
ئه‌ندامان که‌مافی ده‌نگدانیان هه‌یه پیکدیت.

تیبینی (۲): بریاره کانی لیژنه‌ی نائاسایی گشتی به‌ده‌نگدانی دوو له‌سه‌رسی ئه‌ندمانی ئاماده‌بوو له‌کۆبوونه‌وه‌که‌دا بایه‌خی ده‌بیّت.

به‌ندی (۱۷):

ئه‌رکه‌کانی لیژنه‌ی نائاسایی گشتی:

- ۱) په‌سه‌ندکردنی گۆرانکاریه‌کانی په‌یره‌و پرۆگرام
- ۲) لیکۆلینه‌وه‌ و په‌سه‌ندکردن یاره‌تکرده‌وه‌ی لابراره‌کان
- ۳) گۆرانکاری له‌په‌رینه‌ی ئابووری دا.
- ۴) هه‌له‌وه‌شانده‌وه‌ی پیش و هخت.
- ۵) هه‌رچه‌شنه‌ گۆرانیک له‌ ناوه‌ روکدا

به‌ندی (۱۸)

کۆبوونه‌وه‌ گشتیه‌کان له‌لایه‌ ن ده‌سته‌ی به‌ریوه‌به‌رییک ،
پیکهاتوو له‌ یه‌ک کارگیر و یه‌ک ده‌فته‌ردار و دوو چاودێر
به‌ریوه‌ده‌چی.

تیبینی (۱):

ئەندامانى لىژنەنى كارگىرى نابىت لە نىوان پالىوراوانى لىژنەنى
بەرئووبەر اىەتى و چاودىراندا بن و بەر اگەياندى پەسەند بوونى
بەر بژىرى خويان لەكۆبوونەوى گشتىدا ھەلدەبژىردىن.

تېبىنى (۲):.

بەر پىرسى لىژنەنى بەرئووبەر اىەتى بەر پىرسى لىژنەنى گشتى دەبى
ومەگەر ئەوى بابەتەكە بابەتى لا بردن ياھەل بژاردنى لىژنەنى
بەرئووبەر اىەتى بى.

تېبىنى (۳):

كۆبوونەوى گشتىيە ئاسايىھەكان ، ئاسايىھە بەپەلەو زۆر بەپەلەكان لە
ژىر چادىرى بالوئىزخانەنى و لاتدا بەرئووبەردەچى.

بەندى (۱۹):

لىژنەنى بەرئووبەر اىەتى:

ئەنجومەن پىكدىت لە لىژنەنىكى بەرئووبەر اىەتى پىكھاتوولە
5كەس وەك ئەندامى سەرەكى و دوو كەس وەك ئەندامى
لاوھكى.

تیبینی (۱): کۆبونهوهی لیژنه‌ی بهر یوبه‌رایه‌تی به ئاماده‌بوونی زیاتر له‌نیوه‌ی ئەندامان به‌فهرمی دهناسریت و بریاره باسکراوه‌کان به‌ده‌نگی زۆرینه‌ی ئاماده‌بووان په‌سه‌ند ده‌کری.

تیبینی (۲):

به‌شداربوونی ئەندامانی لیژنه‌ی بهر یوبه‌رایه‌تی له کۆبونهوه‌کاندا پێویسته‌و ئاماده‌نه‌بوونی هه‌ر کام له ئەندامان به بی هۆکاریکی تایبەت و بی ئەوه‌ی پیشتر ئاگاداری دابی هه‌تا ۳ کۆبونهوه‌ی به‌رده‌وام یا ۵ کۆبونهوه‌ی ناو به‌ناو بۆماوه‌ی یه‌ک ساڵ له حوکمی پاشگه‌ز بوونهوه‌ی ئەندامی ئاماده‌ دا ده‌بییت.

تیبینی (۳): پێویسته بانگه‌یشتکردنی ئەندامانی لیژنه‌ی بهر یوبه‌رایه‌تی لانیکه‌م 5 رۆژ به‌ر له‌ده‌ستپێکردنی کۆبونهوه‌که به‌شیوه‌ی یاسایی جیه‌جیه‌یکری.

به‌ندی (۲۰):

له‌کاتی لاگری یا مردن یا لی سهندنه‌وه‌ی پله‌وپایه‌ له‌هه‌ر کام له‌ئەندامانی لیژنه‌ی بهر یوبه‌رایه‌تی یان چاودێران، ئەندامانی لاوه‌کی (عل البدل) بۆ ئەوماوه‌ی که‌ماوه‌ له‌جیاتی ئەندامی سه‌ره‌کی له‌ شوینی لیژنه‌ی بهر یوبه‌رایه‌تی یا چاودێران ئه‌رکه‌کان راده‌په‌رینن.

ئەگەر ھات و رېژە دەستە بەرپو بەر ایتە یا چاودیران بە ھەر
ھۆکار یک کەمتر لە رېژە ئەندامە سەرەکیە کان بی و ھاتنی
ئەندامانی لاوەکیش (عل البدل) ئەتوانی تەواوی
بکات، ھەلبژاردنی دووبارە لیژنە گشتی وەک ھەلوارتە بە
شیوەی یاسایی یا بە شیوەی نائاسایی لە ماوەی دیاریکراوی
یاساییدا بۆ تەواوکردنی رېژە ئەندامان بەرپو دەچی.

بەندی (۲۱):

لیژنە بەرپو بەر ایتە سەرەرای ئەو کۆبوونەو ریکوپیکانە
کە لانی کەم مانگی جار یک بەرپو دەچی بەپێی پئویست بە
بانگھێشتی نووسراوێی یا تەلەفونێ لە لایەن کارگیری گشتی یا
جیگری کارگیر کۆبوونەو نایاسایی بەرپو دەچی.

تیبینی: شیوازی ریکخستنی کۆبوونەو نائاسایی بەپێی ریبازی
ناو خۆبێ، کە لە لایەن لیژنە بەرپو بەر ایتەو پەسەند دەکری.

بەندی (۲۲):

ئەندامانی لیژنە بەرپو بەر ایتە لە یە کەمەین کۆبوونەو دا کە
دوای ھەلبژاردن پیکدینن لەنیوان خویاندا سەرۆک و جیگری
سەرۆک و خەزینەدار یک ھەلەبژیرن،

چوار چيوه‌ی سنووری ئهوان له پهیره‌و پرۆگرام یا نووسراوه‌ییکی ناوخویی که لیژنه‌ی گشتی ئەندامان په‌سه‌ندی ده‌کات، دیاری ده‌کری.

تیبینی (١):

ئه‌رکی سه‌ر شانی لیژنه‌ی به‌ر ئوه‌ به‌ر ایه‌تی له‌یه‌ که‌مین کۆبوونه‌و ه‌دا که‌ دوا‌ی دیاری کردنی پله‌و پایه‌کان، لانیکه‌م هه‌تاه‌و توو‌ییک له‌نیوان خۆیاندا یا ده‌ره‌وه‌ که‌سیک وه‌ک به‌ر ئوه‌ به‌ر هه‌له‌به‌ژیری و چوار چيوه‌ی ده‌سه‌لات و ماوه‌ی له‌سه‌ر کاربوونی و مووچه‌که‌ی دیاری بکات.

تیبینی (٢):

کارگیر له‌یه‌ک کاتدا ناتوانی سه‌رۆکی لیژنه‌ی به‌ر ئوه‌ به‌ر ایه‌تی بی مه‌گه‌ر به‌ واژوی سی له‌سه‌ر چواری ئەندامانی لیژنه‌ی گشتی

تیبینی (٣):

لیژنه‌ی به‌ر ئوه‌ به‌ر ایه‌تی هه‌ر کات بیهه‌وی ده‌توانی ئه‌وه‌ که‌سه‌نه‌ی که‌له‌سه‌ره‌وه‌ باسکران له‌ پله‌و پایه‌کانیان ده‌ربخات.

تیبینی (٤):

له‌کاتی پئویست دا لیژنه‌ی به‌ر ئوه‌ به‌ر ایه‌تی ده‌توانی پله‌و پایه‌ی دیکه‌ بو لیژنه‌ی به‌ر ئوه‌ به‌ر ایه‌تی دیاری بکات.

بهندی (۲۳):

لیژنه‌ی به‌ر یو به‌ر ایه‌تی بۆ ماوه‌ی دوو سال هه‌لده‌بژ یردری و هه‌لبژار دنه‌وه‌ی سه‌ر له‌نوویی ئەندامانی لیژنه‌یی به‌ر یو به‌ر ایه‌تی بۆ خوله‌کانی تر ریگه‌پیدراوه.

بهندی (۲۴):

لیژنه‌ی به‌ر یو به‌ر ایه‌تی نوینهری یاسایی ئەنجومه‌نه و ئه‌رک و ده‌سه‌لاتی له‌چوار چۆه‌ی په‌یره‌و و پرۆگرامدا به‌م شیوه‌ی خوار هه‌یه.

پاراستن و هه‌شتنه‌وه‌ی داراییه‌ گوازاراو و نه‌گوازاراو هه‌کان (منقول و غیر منقول) چاودیری کردنی حیسابه‌کان، دانه‌وه‌ی و امه‌کان و وه‌رگرتنه‌وه‌ی قه‌رز هه‌کان، جیبه‌جی کردنی په‌سه‌ندکر او هه‌کانی لیژنه‌ی گشتی.

کردنه‌وه‌ی حیسابی بانکی به‌ پێی رپورته‌سمی یاسایی، به‌دواداچوون بۆ ئه‌و گرفت و کێشانه‌ی له‌دادگا و ئیداری که له‌سه‌ر جه‌م قوناخه‌ یاساییه‌کان له‌ لێپێچینه‌وه‌دا، دیاری کردنی حوکم و دیاری کردنی مه‌حامی و لابردنی، کۆتایی هه‌ینان به‌ کێشه‌و گه‌رفته‌کان له‌ریگای سازان و یه‌که‌که‌وتنه‌وه‌، ئه‌گه‌ر هات و پێویستی کرد، پراده‌ستکردن و ئەسپاردنی هه‌موو یا به‌شێک له‌ئیه‌ختیار و ده‌سه‌لاتی خۆی به‌هه‌ر که‌سیکی تر چ حه‌قیقی یا حه‌قیقی که مافی مه‌حامی بوونی هه‌بێ و هه‌روه‌ها سه‌ر جه‌م ئه‌وه‌رکانه‌ی که له‌سه‌ر بنه‌مای په‌یره‌و و پرۆگرام به‌ لیژنه‌ی به‌ر یو به‌ر ایه‌تی ئەسپاردراوه، به‌شیوه‌ی یه‌کی گشتی لیژنه‌ی به‌ر یو به‌ر ایه‌تی ده‌توانی

هەر کردار و بازەرگانیک که به پیوستی بزانی لهبارهی
راگواستنی داراییه ئالوگۆر کر او هکان که پیوسته لیژنه ی گشتی
پهسهندی بکات، داوای پهسهندکردنی لیژنه ی بهناوی ئەنجومه ن
بهریوه ی بهری.

ههروه ها ئه رکی لیژنه ی بهریوه بهر ایه تی سی مانگ پیش له ته و او
بوونی پۆسته که ی، بهمه بهستی هه لێژار دنی لیژنه ی
بهریوه بهر ایه تی و چاودیری نوێ بانگه یشتی لیژنه ی ئاسایی
بکات.

لیژنه ی بهریوه بهر ایه تی بهر له وه ی که بانگه یشت نامه که له
رۆژنامه یه کی پرفرۆش دا بلاو وه کات، پیوسته شیوه ی کاری
لیژنه ی ئاسایی، کات و شوینی بهریوه چوون و لیستی ناوی
ئهندامان بگه یینێته شوینی ده رکردنی جهواز بو پهسهندکردن و
لانیکه م ۴۰ رۆژ بهر له ته و او بوونی کورسیه که ی خۆی ئەنجامی
هه لێژار دنه کان به ناوه ندی ده رکردنی جهواز را بگه یه نی.

تییینی (۱):

بیجگه له باره ی ئه و بابه تانه وه که به پیی ناوه رۆکی ئەم پهیره و
وپرۆگرامه، ئەنجام دانیان له ده ست لیژنه ی گشتی ئەندامان
دایه، لیژنه ی بهریوه بهر ایه تی دهستی کر او هیه بو بهریوه بر دنی
هه مو و کار و بار یی که به له بهر چا و گرتنی ئامانجی پهیره و و
پرۆگرامه که.

تییینی (۲):

ليژنهى بهريو بهرايهتى دواى پهسهندکردن دهتوانى بهتەنيا خوى
ههستى بو جيبهجيکردنى بازارگانى ياپيدانى نهو تيجووانهى
نهنجومهن ههتا پرى ۲۰۰۰۰۰۰۰تمهن.
بهبى پهسهندکردنى ليژنهى ناسايى.

بهندى(۲۵):

نهنجومهن خاوهنى چاوديريكى سهرهكى و چاوديريكى لاوهكى و
جيگرهوهييكه ،له ليژنهى ناسايى گشتيدا بههلبزاردنى نووسراو
بوماوهى ساليك ههلبهزيردرين كه ههلبزاردنى دووبارهى
چاوديرهكان هيچ لهمپيريكى لهبهردا نيبه.

بهندى(۲۶):

ئهه كهسانهى خوارهوه ناتوانن وهك چاودير ههلبهزيردرين:
۱) نهوكهسانهى كهبه هوى تيوهگلان له تاوان و بههوكمى پراوهى
دادگا بهتهواوى يا تارادهييك له مافى كومهلايهتى بيبهش كرابن.
۲) بهريو بهران و بهريو بهرى نهنجومهن.
۳) كهس وكارى بهر وپشتى بهريو بهران و بهريو بهر ههتا پشتى
سيههم لهبربرهى يهكهم و دووههم.
۴) هاوسهرى نهوكهسانهى كهله خالى دوودا باسيان ليكرا.

بهندى(۲۷):

*نەرکهکانی چاودیر بهم شیوازهی خوار هوهیه:

(۱) لیکۆلینهوه لهسههرجهه بهلگهوه نامهکانی پیههندی دار به پاره و ئاماده کردنی راپۆرت بۆ لیژنهی گشتی.

(۲) خویندنهوهی راپۆرتی سالانهی لیژنهی بهرپیههبرایهتی چ پیههندی به ئابووری ههبی چ لهدهروهی ئابووریهوه ، ئاماده کردنی راپۆرت لهسههر کردار هکان بۆئاگاداری لیژنهی گشتی.

(۳) ئامادهکردنی راپۆرت لهسههر لادانی لیژنهی بهرپیههبرایهتی له جومگهکانی پهیرهوه و پرۆگرامی ئهنجومهن وئاگادار کردنهوهی لیژنهی گشتی.

(۴) درکاندنی بیرورای خۆی به نووسراوه لهبارهی راستی لیستی ئابووری ، کردار ، و ئهوبابهت و زانیاریانهی کهلیژنهی بهرپیههبرایهتی و کار بهدهستانی خستوو یانهته بهردهست لیژنهی گشتی.

(۵) تهواوی ئهوه نهرکانهی که پهیرهوه پرۆگرام ویاساو ریسای پهیهههندیار خستوو یانهته سهershانی چاودیر.

تیبینی: چاودیر دهتوانی بی ئهوهی مافی دهنگدانی ههبی له کۆبوونهوهکانی لیژنهی بهرپیههبرایهتیدا بهشداری بکات.

بهندی (۲۸):

چاودیر بۆی ههیه ههرکات به پیوستی بزانی ههرجۆره بهدواداچوون و چاودیرییک لهبارهی کاروباری ئهنجومهنهوه

ئەنجام بىدا و داواى بەلگە وزانىارى و داکىۆمىنت بکات و
ئەگەر هات و پىۆىستى کرد داواى کۆبوونەوہ ی نائاسایى لیژنەى
گشتى بکات.

بەندى (۲۹):

لیژنەى بەرپۆه بەرايەتى و سەرۆک و چاودیرەکان هەتا ئەو
کاتەى کە جیگرەوہى ئەوان لەلایەن لیژنەى گشتیەوہ
هەلنەبژێردراوہ نەرکەکانى خۆیان بەهەمان شیوہى پيشوو
رادەپەرىنن.

بەندى (۳۰):

سەرۆک بالاترىن پلەى جیبەجیکارى ئەنجومەنە و لەچارچۆهى
ئەودەسەلاتانەى کە لەلایەن لیژنەى بەرپۆه بەرايەتى و پەیرەو
و پەرۆگرامەوہ پى دەبەخشرى، وەک نوینەردەناسیندرى و لە
لایەن ئەنجومەنەوہ مافى واژۆ کردنى پیدەبەخشرى.

تیبينى (۱):

لابردنى سەرۆک لە چوارچۆهى دەسەلاتى لیژنەى
بەرپۆه بەرايەتیدا دەبیت کە پىۆىستە بە بەلگەوہ بىت.

تیبينى (۲):

خولی بهر پر سایهتی سهروک له ماهوی بهر پر سیاریهتی لیژنهی
بهر یوه بهر ایهتی زیاتر نابیت ، هه ربویه هه لېژار دنهوی دوو باره
ئو به پئی ئه م پهیره و و پر و گرامه بی کیشهیه.

ئه گهر هات و ماهوی بهر پر سیاریهتی سهروک ته و او بوو ئه رکی
خویهتی هه تا دیار یکردنی جیگر هوه ئه رکه پی سپار در او هکانی
بهر یوه ببات.

تیبینی (۳):

سه رجهم به لگه و لاپه ره ی به رخ و بایه خدار که و اژوی سهروک
و خه زینداریان پیوهیه ، ئه گهر هات و خه زینه دار بهر دهست نه بوو
به و اژوی بهر پر سی لیژنهی بهر یوه بهر و به موری ئه نجومه
بایه خیان پیده درئ.

بهندی (۳۱):

سهروک ، جیبه جیکاری په سه ندکر او هکانی لیژنهی گشتی و لیژنهی
بهر یوه بهر ده بیت و ئه و ده سه لات و بهر پر سیاریه تیانهی ژیره و هی
ههیه:

(۱) نوینه ری یاساییه له ناوهنده فهرمی و دامه زرا و هکان
وله بهر ام بهر کهسانی حه قیقی و حقوقی.

(۲) دامه زرا ندن و له سه رکار لابر دنی کار مه ند هکان له چوار چپوهی
یاسا په سه ندکر او هکانی ناو ئه نجومه ن و به په سه ندکر دنی لیژنهی
بهر یوه بهر ایهتی.

(۳): پاریزگار یکردن له دارایی، کهل و پهل، حیسابه کان، به لگه و ده فته رهکانی ناو دامه زراوه که.

(۴): کرداری ئیختیاری که له چوار چپوهی نمونه یا به شیوهیه کی کاتی له لایهن لیژنه ی بهر یوه بهر ایه تیه وه پپی ده سپرد ری.

(۵): خستنه روو و گه یاندنی پیشنیاری پیویست له باره ی پهره پیدان، باشته کردن و هاوئا ههنگی له چالاکیهکانی نهنجومه ندا به لیژنه ی بهر یوه بهر ایه تی به گه یاندنی به لیژنه ی گشتی.

(۶): ناماده کردنی نووسراوه ی سه رهتایی بالانس، گوژمه (بودجه)، ری و شوین وراپورتی سالانه بو هه لسه نگاندن له لایهن لیژنه ی بهر یوه بهر ایه تی و گه یاندنی به لیژنه ی گشتی.

(۷): ناماده کردنی نووسراوه ی سه رهتایی و ئایین نامه پیویسته کان بو دارشتنی گه لاله و بریاردان له لیژنه ی بهر یوه بهر ایتیدا.

(۸): چاودیری و پیکهینانی هاوئا ههنگی بو چالاکی لقه کان، نوینره ایه تی و نووسینگه کان دوا ی تیپه کردنی قوناغه یاساییه کان.

(۹): پیشنیاری بهر یوه چوونی کو بو ونه وه ی نااسایی لیژنه ی گشتی به ناماژ هکردن به هوکاری تاییه ت بو په سه ندکردن له لایهن لیژنه ی بهر یوه بهر ایه تیه وه.

(۱۰): نهنجامی زورنهرکی تر و نهو ئیختیار اتانه ی که به پپی پهیره و وپروگرام و یاساپیوه ندیدار هکان به سه روک سپردراون.

بەندى (۳۲):

مووچەو ديارىبەھەكانى سەرۆك لەرئىگاي لىژنەى
بەرئۆبەر ايهتیهوہ ديارى دەكرئ.

ئەگەرھات و سەرۆك لەئەندامانى لىژنەى بەرئۆبەر ايهتى نەبوو
بەبئ ئەوہى كەمافى دەنگدانى ھەبئ دەتوانئ لە كۆبوونەوہەكانى
لىژنەى بەرئۆبەر ايهتیدا بەشدارى بکات.

بەشى سېھەم: گۆژمە (بودجە) و خالى لاوہكى:

بەندى (۳۳):

گۆژمەى ئەنجومەن لەم رئىگايانەى خواروہ دابىن دەبئ:

(۱) ديارى، يارمەتى حەقىقى و حقوقى چ لەناوہوہى و لات بئت و
چ لەدەرہوہى و لات و ھەر و ھا كەسانى حوكومەتى و ناھوكمى.

(۲) وەقف و خىر خوازى.

(۳): ئەوپارەيەى كەلە ئەنجامى چالاكئىيەكان و دەست دئ، لە
چوارچئوہى بابەتى چالاكى، ئامانج و پەيرەو و پەرۆگرامى ئەم
سىستەمە و ئابىن نامەكەى.

(۴): وەرگرتنى پارەى ئەندامئى لەناو ئەم سىستەمەدا.

بەندى (۳۴):

ئەركى سەرشانى ئەنجومەنە داھات و تئچووہەكان لەتئنووسئكى
ياساىیدا تۆماربكات و شىكارى تەرازنامەكە لەگەل راپۆرتى

کرداری جیبه‌جیکاری لانیکه‌م هه‌تا 2 مانگ به‌له‌ته‌واو بوونی
سالانه‌ی مائی بگه‌یه‌نیته ژیده‌ری ده‌ر کردنی جه‌وازی
کار کردن، نه‌گه‌ر هات و ژیده‌ری ناوبراو له‌دریژایی سالدادا‌وا
رپورتی مائی یا جیبه‌جیکاری کرد نه‌رکی نه‌نجومه‌نه نه‌و
رپورته‌ بخاته‌ روو.

تیبینی (۱):

نه‌رکی لیژنه‌ی به‌ریو به‌رایه‌تیه هه‌ستی به‌کردنه‌وی حیسابی
بانکی له‌یه‌کیک له‌بانکه‌سه‌ر ه‌کییه‌کان و سه‌ر جه‌م نه‌ودا هاتانه‌ی
سالانه‌ به‌ده‌ست دیت به‌پی په‌یره‌و و پرۆگرام خه‌رجی ئامانج و
نه‌رکه‌کانی بکات و نه‌وه‌ی له‌تیچوو ه‌کان ده‌می‌نیته‌وه له‌هه‌مان
حیسابدا پاریزگاری لیبکات.

تیبینی (۲):

سالی مائی نه‌نجومه‌ن هاوکاته‌ له‌گه‌ل سالی هه‌تاوی و ده‌که‌ویته
کو‌تایی جو‌زه‌ردان بی‌جگه‌له‌سالی یه‌که‌می مائی که‌له‌سه‌ره‌تای
دامه‌زراندنه‌وه هه‌تا مانگی ره‌شه‌مه‌مه.

سه‌ر جه‌م به‌لگه‌کان، فایله‌کان و نووسراوه‌کان له‌نووسینگه‌ی
ناوه‌ندی نه‌نجومه‌ن ده‌پاریزرین.

تیبینی (۳):

نووسراوه‌ فهرمیه‌کانی نه‌نجومه‌ن به‌واژوی سه‌رۆک جیبه‌جی
ده‌کرین.

تیبینی (۴):

پهسه ندر او هکان و تو ماری کو بو ونه هکانی لیژنه ی
به ریو بهر ایه تی له تینو و سیکی تاییه تا به پیی بهر وار تو مار ده کرین
وئه ندامانی ئاماده و ازوی ده کهن.

بهندی (۳۵):

لیژنه ی به ریو بهر ایه تی ئهرکی سهر شانیه تی ههر چه شنه
گور انکاری یان چاکسازی له پیره و پر وگرام دا ، به ژیده ری
دهر کردنی جهوازی کار رابگه یه نی وئه گهر هات وله لایهن
ژیده ری دهر کردنی جهوازی کار هوه و لامی ئهرینی وهر گرت
دواتر له لایهن لیژنه ی گشتیه وه په سه ند بکری و دهر هنجامه که ی
بوئه هنجامی پر و سه ی ئیدار بیه که ی تو مار و دواتر به ژیده ری
دهر کردنی جهوازی کاری رابگه یه نی.

بهندی (۳۶):

ئهرکی لیژنه ی به ریو بهر ایه تیه ههر جور انکاری ییک له شوینی
کار ، ره قه م ته له فوون ، هیلی په یوه ندی ئه نتهر نی و شتی
تر ، به ژیده ری دهر کردنی جهوازی کار رابگه یه نی.

بهندی (۳۷):

ئه هنجومهن خاوه نی سهر بهرگ ، مؤر یا ئارمی تاییه تی خوی ده بی
که تیکسته که ی له لایهن لیژنه ی به ریو بهر ایه تیه وه به پیی
رئساو یاسا کان په سه ند ده کری . ئهرکی لیژنه ی به ریو بهر ایه تیه
نمونه ی سهر بهرگ ، مؤر و ئارم ئاماده بکات و بیگه یه نی ته ژیده ری
دهر کردنی جهوازی کار کردن .

تیبینی : لیژنه ی به ریو بهر ایه تی بهر پر سیاریه تی یاسایی هه یه
له پار استن ورا گرتنی مؤر و ئارم دا .

بهندی (۳۸): ههلو هسانهوه:

ئهگهر هات و ئهنجومهن ههلو هشايهوه، كو بو ونهوهى نائاسايى گشتى لانىكهم 3 كهس وهك ليژنهى پالوتن ههله بژيرى و ئهركى ئهم ليژنهيهيه دواى تاوتوى كردنى حيسابهكان ودانهوهى قهرزهكان و كو كردنهوهى ئهوپارانهى لهم لاولان وديارى كردنى داراييه گوازاراو و پرانهگوازاراوه كانى ئهنجومهن ، بهپهسهندكردنى لهلايهن ليژنهى نائاسايى گشتيهوه.

ئهركى ليژنهى ناوبراوه ئهنجامهكهى بهليژنهى دهر كردنى جهوازى كار كردن رابگهيهنى.

تئيبينى (۱):

ئهركى ليژنهى نائاسايى گشتيه ، دارايى ريكر او هكه له دواى ههلو هساندنهوه لهژير چاوديرى ژيدهرى دهر كردنى جهوازى كار وهگوازى بو يهكيك له ريكر او ه مهدهنيهكان كه چالاكى هاوشيوهى ههيه.

تئيبينى (۲):

تهواو كردنى كار هكانى پيونديدار بهئهنجومهن بهپيى برگهكانى ئهساسنامه وياساكانى پيونديدار هوه جيبهجئدهكرى.

تئيبينى (۳):

ليژنه‌ي پالاوتن له‌نيوان خوځياندا كه‌سيك و هك به‌ر يو به‌ري
پالاوتن هه‌لده‌بژيرن.

تېبيني (٤):

نهركي به‌ر يو به‌ري پالاوتنه نوسخه‌ييك له‌ر اپورتي پالاوتن
بگه‌يښته ژيډه‌ري دهر كړدني جهوازي كار و شويني تو مار كړدني
به‌ر يو به‌ر ايه‌تیه‌كان.

به‌ندي (٣٩):

نهر هات و نه‌وچالاكيانه‌ي كه نامانجي نهم په‌ر هو و پر وگرا مه‌يه
پيوستي به و هر گرتني مؤلته‌ي تايه‌تي له‌دهز گاي ده‌ولت هه‌بي
، نهركي نه‌نجومنه سه‌بار هت به‌و هر گرتني مؤلته‌نامه هه‌ول بدات.

به‌ندي (٤٠):

بو نه‌و بابه‌تانه‌ي له‌م په‌ر هو و پر وگرا مه‌دا باس نه‌كراون له‌سه‌ر
بنه‌ماي نايين نامه‌ي پيوه‌نديدار وچالاكي ري‌كخراوه مه‌ده‌نيه‌كان و
به‌شيوه‌ييكې گشتي ياساي بازه‌ر گاني كاريان بو ده‌كري.

به‌ندي (٤١):

نهم په‌ر هو و پر وگرا مه‌ پي‌كه‌اتووه له ٣ به‌ش و ٤١ به‌ند و ٣٤
تېبيني كه‌له‌دانېشتني به‌رواري (١٣٨٨/٨/١٥) له ليژنه‌ي
دامه‌ز رينه‌ري گشتيدا په‌سه‌ندكراون.

****کۆتایی****

وه رگيران له فارسیه وه : كهريم قادرپوور

پیداچوونهه : هاوړی رهشیدی